

Viatges i flors (Penelope Lively. 'Vida en el jardín')

Escrit per Eulàlia Lledó, doctora en filologia romànica. La Independent
dimecres, 2 d'octubre de 2019 14:50

OPINIÓ

La preciosa i fèrtil tapa (les flors són de la il.lustradora Katie Scott) i el títol del llibre de Penelope Lively (busquin els sinònims del seu cognom, busquin-los...) em van impel.lir a regalar-lo a una jardinera.

Quan dies després el vaig començar a llegir, de seguida vaig veure que era molt més que flors i violes; molt més que un llibre sobre jardineria.

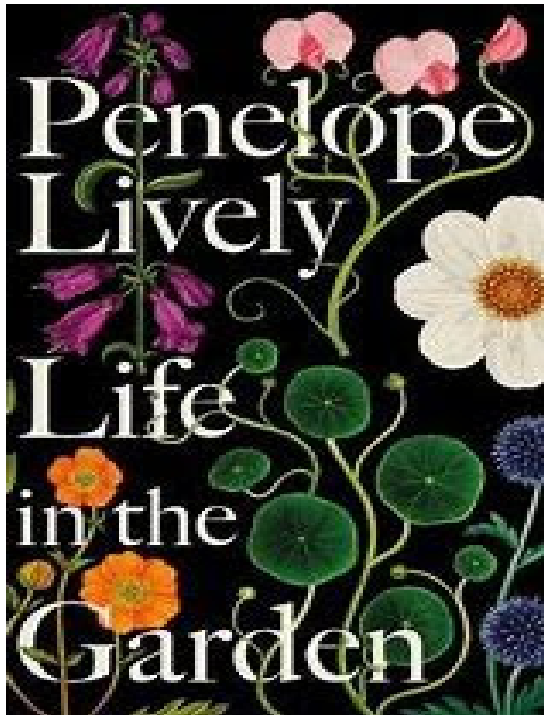
Penelope Lively. Vida en el jardín (trad. **Alicia Frieyro Gutiérrez.** Madrid: Impedimenta, 2019)

Res d'un pom de flors. Vida en el jardín és, com la vitadínia (*Erigeron karvinskianus*), una

Viatges i flors (Penelope Lively. 'Vida en el jardín')

Escrit per Eulàlia Lledó, doctora en filologia romànica. La Independent
dimecres, 2 d'octubre de 2019 14:50

espècie invasora pletòrica d'anècdotes; invasiva com un messem ple de digressions ben crasses; com una heura enfiladissa que arriba a tot arreu i a la qual s'arrapen històries i més històries; com una mimosa plena de saba que pertot arrela i floreix de literatura. Inaugura una nova forma de mirar el món: el jardinocentrisme i des d'aquest prisma percep la sociologia, la geografia —gosaria dir que fins i tot la filosofia—, el sentit comú i la vida; a més, és clar, de la botànica; plantes, arbres i humils o monumentals jardins, i les mans que els feinegen.

Viatges i flors (Penelope Lively. 'Vida en el jardín')

Escrit per Eulàlia Lledó, doctora en filologia romànica. La Independent
dimecres, 2 d'octubre de 2019 14:50

En les quinze escadusseres pàgines de la introducció té temps i espai per parlar, entre d'altres coses, de la feracitat de la naturalesa (hem de confiar que en última instància salvi el planeta).

"Y en mi caso está, además, la sensación de perpetuo asombro que me producen ese frenesí por medrar, la tenacidad de la vida vegetal, el dictado imparable de las estaciones".

Mostra a partir de les eines de jardineria —igual que els atuells de cuina i les joguines de fa segles que veiem als museus— que les autèntiques necessitats de la humanitat varien poc al llarg del temps i que si un estri està ben dissenyat, doncs està ben dissenyat i no cal canviar-ne res.

La pervivència d'uns humils nesprers als jardins d'una part del nord de Londres li fan saber que l'habitava una comunitat grecoxipriota; comunitat que hi té una gran predilecció.

L'amor dels homes pels talla-gespa i vehicles semblants fa que entengui la psique masculina. Veu un paral·lelisme en el fet que alguns no arrepleguin les corol·les seques i altres detritus amb fer el dinar i no recollir la cuina.

Com que la literatura és la gespa infinita (i ben britànica) on arrela i fruita el llibre, Lively explica l'experiment en què unes plantes van ser sotmeses a la lectura i unes altres al silenci. Les il·lustrades —especialment si els llegia una veu femenina— havien experimentat un creixement més gran. Se'ls va llegir extractes de **Shakespeare** i d'El dia dels trífids de **John Wyndham**, cosa que fa dir a l'autora que, si el segon va resultar més efectiu que Shakespeare, hi ha motius per preocupar-se. Visca la ironia que brota a cada pàgina del llibre!

El llibre s'estructura en sis apartats que arrenquen vivament amb una obra d'alguna autora. Abans, però, un misteri de la traducció.

A la introducció vaig veure amb complaença i gratitud que la traductora gairebé sempre girava l'one anglès en el femení una (lògic, si tenim en compte el sexe de Lively). Fins i tot, quan l'una podia referir-se a més gent. Cito aquest fragmentet perquè és un bon exemple de femení amb vocació universal.

Viatges i flors (Penelope Lively. 'Vida en el jardín')

Escrit per Eulàlia Lledó, doctora en filología romànica. La Independent
dimecres, 2 d'octubre de 2019 14:50

"Una no descubre su potencial como jardinera hasta que no dispone de un espacio propio para cultivar, aunque solo sea una humilde maceta".

(M'ha fet pensar, d'altra banda, en els cossis esquerdats o en oxidades i reciclades llaunes amb flors a l'entrada de les cases més humils. Una constant de la humanitat. També en aquesta mena de palanganes atapeïdes de plantes variades amb bon gust que l'Ajuntament posa, per exemple, davant de la Pedrera o per impedir el pas amablement; per exemple, a la plaça Letamendi.)

En aquest altre, que parla de la dimensió del temps que atorga la jardineria, també hi ha un una amb tendència inclusiva.

"Cuando se practica la jardinería, una deja de estar atrapada en el aquí y el ahora; piensas en el ayer, y en el mañana, piensas en cómo se dio esto o aquello el año pasado, forjas tus esperanzas y tus planes para el año siguiente".

Constatar que els una anaven desapareixent substituïts per uno em va omplir de neguit i desconsol. Passem, però, als sis capítols.

Al primer, l'excusa perfecta és **Virginia Woolf** i no tan sols com a jardinera rasa « *con tierra como chocolate debajo de las uñas*

» en imatge feliç extreta dels diaris de Woolf sinó com autora. Li dona peu, per exemple, a parlar de pintors que —jardiners o no— van pintar flors i jardins:

Renoir

,

Matisse

,

Klee

... i, per descomptat,

Monet

.

Viatges i flors (Penelope Lively. 'Vida en el jardí')

Escrit per Eulàlia Lledó, doctora en filologia romànica. La Independent
dimecres, 2 d'octubre de 2019 14:50

Daphne du Maurier i **Rebeca** són el ressort que no tan sols li permet dir que quan Rebeca entra al sinistre jardí de *Manderly* ja sabem què li espera, sinó que la impulsa a parlar de flors i jardins com a personatges. La literatura —com periòdicament l'aigua el jardí egipci de Lively— l'inunda: hi parla de literatura jardineril però també de moltes novel·listes amb jardins.

Elizab

eth Bowen

'
Frances Hodgson Burnett

'
Carol Shields

'
Edith Nesbit

'
Philippa Pearce

'
Elizabeth von Armin

'
Karel XXX

... De com qualsevol llibre infantil, si és bo, és també per a grans. De la mateixa manera que *Vida en el jardí* és apte i recomanable per a tots els públics.

El tercer s'emmiralla en **Vita Sackville-West** i el fastuós jardí de *Sissinghurst* que compartia amb el marit. Un matrimoni ben avingut:

Sackville-West

es dedicava a la plantació i

Harold

al paisatgisme dur. (La manera que els matrimonis es reparteixen tasques i preferències li fa exclamar que la jardineria conjugal constitueix una matèria independent de per se.) Això la porta al disseny de jardins, però també a erudites disquisicions sobre les tulipes. Saber que el símbol nacional d'Holanda procedeix d'Àsia Central i Turquia, a més d'una lliçó de maneres, hauria de fer-nos veure la bondat de les migracions. És l'apartat amb més fragments literaris: de

Jane Austen

a

Tom Stoppard

. Hi treu el nas la gran jardinera

Gertrude Jekyll

El quart s'enceta amb **Willa Cather**, la pionera. S'hi canta el jardí a gran escala, transformador de la naturalesa, d'uns llocs que encara no eren país, que eren terra, terrossos de terra. Insisteix a embrutar-se les mans i els beneficis que això té per la salut. Parla de les estantisses

Viatges i flors (Penelope Lively. 'Vida en el jardí')

Escrit per Eulàlia Lledó, doctora en filologia romànica. La Independent
dimecres, 2 d'octubre de 2019 14:50

línies entre el dins i el fora del jardí, de la procedència i l'escapisme de les plantes, que no coneixen fronteres. Una altra lliçó sobre migracions. I de l'ordre i la condícia que imposa en un trosset de món qui té cura d'un jardí, per ínfim que sigui. (Com alguna ressenyadora pretén, ¡ai lassa!, amb els seus articles.)

Al cinquè, **Nancy Mitford** (encara hi ha classes) li serveix per mostrar el paral·lelisme que hi ha entre el classisme que es pot imposar a través de la llengua i el dels jardins, i això la duu a sociologia de la bona.

Al sisè usa **Beatrix Potter** per començar a distingir entre camp i ciutat. Rememora les sanguinàries guerres del segle xx, la necessitat d'aliments subsegüent i com es van haver d'habilitar jardins i altres espais per produir vegetals mengívols, i com això va configurar barris, pobles i ciutats britàniques i la passió per la caseta i l'hortet. És a dir, urbanisme i geografia.

Els temes, autores i autors, llibres i jardins de Lively són tan escapistes com les plantes i envaeixen capítols o s'empelten en un i altre sense solució de continuïtat. Un classista leitmotiv els recorre tots: l'elegant i refinat menyspreu d'una jardinera de com a mínim tercera generació —sempre per via materna— per qui no remena la terra i no se n'embruta les mans (com **Rudyard Kipling**

o

Marcel Proust

, i els llibres se'n ressenten). A v

on Armin

la salva perquè les convencions socials li ho impediien i havia de cavar d'amagat.